

BUITEN

23^e JAARGANG N°. 14

ZATERDAG 6 APRIL 1929

Foto Paramount

„CHANG”: „JIJ EN IK”

eerst-ontvankelijk in de wereld, al zijn ze dan overigens ook net zoo dwaas als de andere menschen, den invloed al voelden van den natuur-geest. Gelukkig, want dan zou hij er weer ontzaglijk veel papier over hebben volgeklad, en zijn zelfgevoel zou mogelijk in onbehoorlijke mate zijn gestegen. Neen, hij hield zich met heel andere dingen bezig; van veel gewichtiger allooi. Terwijl hij verhuizende was, en zijn schildervoorraad opgeslagen stond in een meubelbergplaats, woonde hij weer in het oude hôtél; en daar de professoren van hun zomerreizen terugkeerden, kwam hij weer, per Chloriman, met hen in aanraking. Het bleek — wat hem verwonderde, want hij achtte het beneden hen —, dat eenigen van hen zich interesseerden voor de moderne architectuur; speciaal de binnenhuis-architectuur. Gally had daar natuurlijk weer haar stekeligheidjes over: dat die belangstelling bij de mode hoorde, zoo goed als slobkousen; maar wie heeft nu ooit van intellectueele mode gehoord!!

Het gevolg van al die belangstelling en van de buitenissigheid van het huis was, dat Hans als een bijzonder man werd beschouwd. Maar: een bijzonder man van beteekenis. Er kwam bij, dat hij blijkbaar over veel geld, over heel, heel veel geld had te beschikken. En ja, zelfs Hans moest dat nu zoo langzamerhand merken, — dat *is* een omstandigheid van eenig gewicht in de wereld, veertienhonderd jaar nadat het Christendom de Germaansche landen heeft veroverd.

Enfin, hij kon er in elk geval plezier van hebben; hij kon omgaan met die menschen, op wie hij zooveel prijs stelde. En omdat Gally Hans erg graag lijden mocht, werkte die dat, ondanks haar eenigszins afwijkende waardeeringen, niet tegen; hielp hem zelfs met die origineele ideeën, die zij soms kon hebben. Eén van die ideeën was, dat het huis zou worden ingewijd met een groote partij; achteraf hoorden ze dat dat „pendre la crémaillère” heet Gally redigeerde toen met haar lossen zwier de uitnodigingen, en op een Septembermorgen vonden een tiental uitgelezen Amsterdamsche gezinnen in hun brievenbus dezen brief:

Pendons la crémaillère !

De Heer en Mejuffrouw Bril hebben de eer, den Heer en Mevrouw * * * uit te noodigen, ter inwijding hunner nieuwe woning, Binnen Amstel No. 9999, den avond van den 1sten October bij hen te komen doorbrengen.

Gunstig antwoord gaarne vóór 25 Sept. e.k.

Men zal zeggen: wáár is nu in dat briefje die lovend vermelde „losse zwier”? Het opschrift — ja; maar is dat alles? Inderdaad, de losse zwier was erin gewéést; maar onder den verstandigen adem van Hans' critiek was hij min of meer verstand. O, Gally had zulke heerlijke ideeën! Ze wilde een *natuurfeest* geven; den droom van buiten die architectonisch daar zwevende was, aanvullen met discrete landelijke muziek op den achtergrond; afgewisseld met dansen, waarbij herderlijke fluiten den toon gaven: dansen van nymfen, saters, herders Hans was aanvankelijk door 't idee meegesleept; maar juist de manier waarop hij zich de verwerkelijking dacht, was voor Gally, en toen ook voor hem zelf, een waarschuwing geweest, dat het toch wat riskant moest zijn, de dosis landelijkheid al te sterk te maken. Hans had namelijk vol geestdrift gefantaseerd, hoe dan de invite's deel moesten nemen aan die dansen; waarvoor ze natuurlijk als faunen en nymfen moesten optreden Toen was Gally in een schaterlach uitgebarsten, en als Hans daarna onthutst opkeek, had ze gelachen: „Hansje, Hansje, ik zie al die dames al als nymfen: Mevrouw Laatsman; en mevrouw Kooperstein” Hetwelk beiden zeer omvangrijke mevrouwen waren, met vele kin-étages „Niet allemaal dan”, had Hans retireerderwijs voorgesteld, maar Gally schudde, nog steeds lachend, het hoofd. „Hansje, jongen, wat heb jij weinig idee van vrouwen; en van dames”, zei ze. „Dacht je, dat ook de minder leelijke en de passabele zich te kijk zouden stellen aan de critiek van die *niet* gekozen waren om mee te doen! En dan die keuze zelf! Hansje, je bent geen Paris, maar je zou toch op die manier een oorlog ontketenen, waar Troje maar kinderspel bij was. Neen jongen, dát gaat niet”

„Hm, ik zie dat nog niet zoo in,” protesteerde Hans parmantig — „maar: als herders en herderinnen dan? Dat waren toch ook *menschen*. — En dan konden we een ballet van nymfen en saters huren”

En daar Galatea hierover niet zóó spottend deed, maar alleen maar monkelde — zij zág de herderinnen en herders vóór zich —, ging hij, moediger en vol betoogkracht verder:

„Halewijn zegt: ieder huis moet zijn eigen karakter hebben; dat is dan: 't karakter van de bewoners. En dat moet je zoo-veel mogelijk accentueeren”.

Galatea zweeg een oogenblik. Toen zei ze: „Hans, — ik heb wel eens het gevoel dat ik erg aan 't vermenschten ben; maar nu voel ik toch, dat er — gelukkig — nog wel eenige afstand is. Stel je deze menschen voor in herderscostuum, — nu ja, met enkelen zou 't wel gaan Maar de anderen zouden er dan in hun zwart-en-witte pakken naar zitten kijken”

„Dit „huis” is ook een mengsel van menschengedoe en natuur”, protesteerde Hans.

„Nu ja, — dat is ook zoo”, lachte Galatea na een oogenblik peinzen. „Vooruit! We zullen het probeeren”.

En aan de uitnodiging werd de clausule toegevoegd: „Herderscostuum gewenscht, doch niet verplicht”.

* * *

Zoo was dan op den avond van den 1sten October een eigenaardig gezelschap bijeen. Het was al wat kil, dus het haardvuur brandde. En daarbij zaten ter weerszijde de gasten, wier costuums niet dan na lange onderlinge besprekingen waren vastgesteld. Over 't algemeen hadden de heeren de XXste eeuwse smoking de voorkeur gegeven; maar de architect Halewijn, een eeregast, was als herder verschenen, en een zeer bekoorlijke herder was hij, in tabakskleurig broekje en een loshangend buisje van dezelfde kleur, over een fijn-batisten hemd met Schillerkraag; een herderlijke kromstaf waarmee hij niet goed weg wist, stond naast zijn stoel; je kon toch niet het voornaamste tribuut van je beroep aan het dienstmeisje in bewaring geven, alsof 't een paraplu was; maar 't was wel een wat hinderlijke lat. Het pak stond zijn slankheid voortreffelijk, hij had dat zelf met genoegen geconstateerd, en hoopte daarmee, nu of nooit, eenigen indruk te maken op Galatea. Alleen keek hij 'n beetje kippig uit z'n oogen; want zijn lorgnet had hij als unstandesgemäsz maar thuis gelaten. Hij was gelukkig niet de eenige in costuum; daar had je bijvoorbeeld nog Chloriman, die onder zijn herinneringen van de gelegenheden waarbij hij een indrukwekkend figuur had gemaakt — een gedachtenalbum dat hij bijzonder trouw bewaarde — zichzelf als toerist in Tyrol had hervonden; waarom hij een Tyroler pakje had gehuurd. 't Was hem wat klein; de costumier had zijn maat niet voorradig, wat niemand verwonderen kan; maar zijn gedweeë vrouw had er een paar goed bijkleurende stukken aangezet, den broeksband wat verwijfd, enfin, hij was weer waarlijk imposant; daar kon niemand, hijzelf het minst, aan twijfelen. Zoo'n Tyroler was nu wel niet precies 't type „herder”, maar ze herderden toch ook zoowat, en nu ja, 't zou in 't algemeen 'n *natuurfeest* zijn, had Hans op telefonische informatie bericht; ook: dat de gasten natuurlijk alle vrijheid hadden om er van te maken wat ze wilden; nu, en 'n Tyroler paste best in de natuur. De gedweeë vrouw was als steeds in navolging, wat wil zeggen, dat ze thans een Tyrolerin was; het paar was absoluut overtuigend; in de Germaansche berglanden zijn de mannen nu eenmaal imposant, en de vrouwen doen naast hen veelal ietwat verwelkt aan; dus dat kwam hier prachtig uit. De vrouw had bij deze costumeering natuurlijk ook wel eens in den spiegel gekeken, wat ze anders niet veel deed; en had geconcludeerd, dat het was zooals het was, dat wil zeggen: niet heelemaal verheugend. Een oogenblik waren toen de zondige denkbeelden: „rouge” en „poeder” haar in de gedachten gekomen; — 't was toch 'n soort tooneel spelen, je vermómde je toch; maar toen die denkbeelden aarzelig en ten halve haar lippen over waren gewankeld, had Gé werkelijk gefronsd en afkeurend gekeken, en had gezegd: „Neen, neen — vrouwtje, waar denk je aan; we offeren zoo heusch al genoeg aan dat maskeradeplan”; en terwijl bekeek hij zichzelf in zijn pak met welgevallen. „Bovendien”, voegde hij eraan toe, — „ik heb nog 'n verrassing” En hij keek oolijk — beschermend, en wendde zich toen om. En 't vrouwtje had even over zichzelf het hoofd geschud, en was willig tot demonstratie der verlepte Tyrolerin besloten.

(Wordt vervolgd)

Foto Paramount

„CHANG”. DRIE TROUWE VRIENDEN

HOE „CHANG” GEMAAKT WERD

*Een filmexpeditie naar de
Siameesche wildernis*

COOPER en Shoedsack, de scheppers van de wonderbaarlijke film „Chang”, waarin het leven van mensch, dier en plant in de Aziatische „jungle” is vastgelegd, schreven gedurende hun expedities hun indrukken, die wij hieronder laten volgen, en waarin duidelijk naar voren komt, alle geduld en moed van deze beide onverschrokken mannen, die naar Siam vertrokken met het vaste voornemen een uniek document mede terug te brengen ondanks alle gevaren aan deze expeditie verbonden.

VAN MARSEILLE NAAR BANGKOK

Langzaam maar gestaag brengt de boot ons van Marseille naar Bangkok, in haar zog achterlatend de uitgestrektheid der zee. ☼ We steken de Middellandsche Zee over, bereiken Suez en de Roode Zee. Vandaar, tusschen Afrika en Arabië, behoeven wij nog slechts naar Aden te gaan, om onze reis naar den Indischen Oceaan voort te zetten. Dagen en dagen lang heeft het oog geen andere horizon dan den hemel en de zee, totdat de Malediven eilanden zichtbaar worden. Zij scharen zich aan beide kanten en vormen te zamen het kanaal van Gardiva. ☼ Dan komt weer de Indische Oceaan tot aan de

Soenda-eilanden, de straat van Malakka, de Chineesche Zee vervolgens, koerszettende naar het Noorden, de golf van Siam en Bangkok. ☼ Bangkok is een echte havenstad, gebouwd aan de beide oevers van de Mé-Nam. Schepen van 500 ton kunnen de haven tot aan de stad, die op 30 kilometer van de zee ligt, binnenlopen. Daar vertakt zich de stroom in vele kanalen, die de drukke handelsstraten vormen. Duizenden Siameesche barken circuleeren er in alle richtingen. ☼ Het paleis van den koning verheft zich aan den linkeroever. Het is een groot gebouw in Italiaanschen stijl, waaraan alleen de buiten decoratie Siameesch is. Vlakbij bevinden zich de graven der Siameesche koningen, talrijke en voornam pagodes en de groote tempel, de grootste van het Oosten, waarin het vergulde beeld van Boeddha is opgesloten. ☼ Van Bangkok vertrokken wij naar Mang-Pray, alvorens definitief met onze onderzoekingen in de „jungle” te beginnen. Nu eens reizend per spoor, dan weer per boot over den rustigen schilderachtigen stroom van den Mé-Nam, bereikten wij Mé-Nam, waar wij als het ware op den drempel stonden van den tooverachtige mysterieuzen „jungle”. Wij gunden ons hier eenige dagen rust, om nauwkeurig ons materiaal te onderzoeken. Hier ook ontmoetten wij Kru, den inboorling, die ons als trouwe gids

diende in het Siameesche oerwoud, tezamen met een dertigtal dragers, die hij volgens onzen wensch bijeengezamd had. ☒ Van hier uit drongen wij het ongekende land binnen, alle relaties met de buitenwereld verbrekend om het meest volmaakte document, dat ooit gezien werd tot op heden, mede te brengen.

DE „JUNGLE”

Het Siameesche woud, waarin wij stap voor stap zouden binnendringen om de geheimzinnige raadselen ervan te onthullen, is van een wonderbaarlijke vruchtbaarheid. ☒ Met de meest rijke verbeelding kan men zich moeilijk een voorstelling maken van Indië met zijn wouden, waarin de meest verschillende en de meest gevarieerde flora in overvloed en weelde groeien en bloeien. Het is een wonderwereld voor den onverschrokken ontdekkingsreiziger, bij iederen stap ontdekt men iets onverwachts, iets nieuws, wonderschoon of verschrikkelijk. ☒ Bijna een derde van de oppervlakte van Indië en van Indo-China is bedekt met wouden, waar men de grootste verscheidenheid vindt. Europeesche gewassen vermengen zich met tropische: eiken en dennen naast cypressen en bamboes bieden een typisch schouwspel. ☒ De aarde is bedekt met mos, heide, clematis en kostbare orchideën; een tapijt de „Duizend en één Nacht” waardig, maar waaronder de dood zich verbergt in de gedaante van allerlei slangen, adders en insecten, waarvan de beet doodlijk is. ☒ Ook de fauna is zeer gevarieerd. De tijger is het karakteristieke dier van deze streken: men vindt hem overal. Talrijke jachten worden georganiseerd, maar de tijger ontsnapt altijd. Dan vonden wij het luipaard, dat zich voedt met antilopen, de tijgerkat, de kat van het oerwoud. De wolf, die zich voedt met schapen, komt in drie typen voor: de witte, de roode en de zwarte wolf. De vos is er vrij zeldzaam, daarentegen vindt men er veel wilde honden, die in kudden jacht maken op herten, antilopen en zelfs tijgers. Ook zijn er veel beren, zwarte beren, die zich met mieren voeden, komen het meest voor. Verder ontmoet men nog den hyena en den olifant. Nog een bewoner, waarmee men rekening dient te houden, is de slang: en wel de Copra Capello en de slang van Russell, twee der gevaarlijkste soorten. — Tusschen de waterplanten en de moerassen vindt men scorpioenen en krokodillen. — Insecten komen in groote verscheidenheid voor en de hitte en de regen verleen hun een bijzondere activiteit. ☒ Dit terrein wilden wij betreden om er een zoo trouw mogelijk beeld te maken van den voortdurenden strijd, dien de mensch er moet voeren tegen de verschrikkelijke bewoners van het oerwoud om er hun schamelijke bezittingen te verdedigen.

DE TIJGERS

De geur van de aarde en de geur van de exotische gewassen scheppen een vreemde en verrukkelijke atmosfeer, waarin men gaarne zou vertoeven indien de vliegen u niet onophoudelijk zouden komen hinderen. —

De avond valt, de hemel is donkerder blauw geworden. Rossige en koperkleurige tinten omgeven de toppen der boomen, als fakkels opvlammend tusschen het schaduwspel van lianen en magnolias. Geboeid door dit sprookjesachtige schouwspel was onze gespannen aandacht iets verslapt, toen een licht gekraak ons naar de werkelijkheid terug voerde. Onzen adem inhoudend, wachtten wij enkele oogenblikken. Cooper hield zijn „Winchester” gereed en ik stond klaar om te draaien. ☒ Na verloop van enkele minuten had niets de stilte verstoord; slechts het vreemde geluid van een boa, die langs lage takken glijdt. De onweersaanbare en geheimzinnige charme van het Siameesche oerwoud hield ons weer gevangen. De zwavelkleurige hemel voorspelde reeds het blauwe uur, dit heerlijke uur, dat alles

Foto Paramount

„CHANG”. . . . STOND ONBEWEGELIJK EEN TIJGER, PRACHTIG IN ZIJN HELDHAFTIGE HOUDING

met een ideaal licht overstraalt en dat reeds de boomen omgaf, langs de twijgen als een stroom naar beneden glee, het woud hullend in zijn koninklijken mantel. ☒ Aan den anderen kant van het kleine meer bewogen de struiken. Het rythme van een ademhaling en van behoedzame stappen liet zich hooren. Een schaduw werd zichtbaar. Twee geelgroene phosphoriseerende schijven schitterden een oogenblik. — Voor ons, op een afstand van enkele meters, stond onbewegelijk een tijger, prachtig in zijn heldhaftige houding. ☒ Het late uur maakte het onmogelijk photo's te nemen. Wij konden slechts aandachtig een der bewoners van het oerwoud gade slaan in de hoop er later eens in te zullen slagen, hem in de lens te krijgen. Hij kwam langzaam naar voren, keek om zich heen, snoof de lucht op en dronk met een kort geklak van zijn tong, van het heldere verfrisschende water van het meer. ☒ Meer dan twintig malen keerden wij naar deze plek terug, hopende, dat zijn majesteit wat vroeger zou komen. Meer dan twintig maal kwam hij helaas te laat . . . Maar eindelijk werd op zekeren dag ons geduld beloond en konden wij eenige meters opnemen. ☒ Wij waren nauwelijks een kwartier

Foto Paramount

„CHANG”. „SUJA, SUJA KINDJE” IN SIAMS' WILDERNIS

op onze vaste plaats geïnstalleerd, toen de tijger reeds te voorschijn kwam om aan het meer zijn dorst te lesschen. De zon stond nog tamelijk hoog aan den hemel, zoodat wij uitstekend licht hadden. Alles werkte dus mee, om onzen gast te filmen . . . Cooper, zijn karabijn in de hand, stond klaar om bij den minsten aanval tusschenbeiden te komen. Kru, die niet op zijn geweer vertrouwd, gaf bij het naderen van den tijger teekenen van ongerustheid. Deze kwam voorzichtig naar voren: ik begon te draaien. Het geluid van de camera deed hem de ooren spitsen . . . Plotseling doorboorde een rauw gebrul de stilte van de „jungle” en het dier maakte daarbij een zoo geweldigen sprong, dat Cooper en Kru reeds het geweer aanlegden. ☼ Ik had echter zoo'n vertrouwen in de zekerheid van hun schot, dat ik ze nog een oogenblik tegenhield, daar ik beslist dezen tijgerglimlach wilde vastliggen. Plotseling maakte het dier een halven slag om, maar dit was een taktiek, die ik later pas begrijpen zou. ☼ Achter onze schuilplaats verhief een katoenboom zijn twintig meter hoog top. De voet van den boom, licht gebogen, vergemakkelijkte het inklimmen. Ik besloot dus mij met mijn toestel op zes meter van deze plek te installeren. Mijn kameraden

laakten mijn stoutmoedigheid, maar op mijn aandringen besloten ze mij mijn gang te laten gaan. Ik verzocht ze niet eerder tusschenbeiden te komen, dan wanneer ik ze riep . . . De minuten verstreken snel. Opnieuw verscheen de tijger en naderde resoluut den boom. Toen hij het stuk bloedend vleesch bemerkte, dat wij er neer geworpen hadden, matigde hij zijn gang en tot mijn groot genoegen zag ik hem terugtrekken en boven op den gebogen stam

van den boom springen, terwijl hij probeerde met één poot zich dezen onverwachten buit toe te eigenen. Ik filmde elke beweging en hoopte, dat de tijger nog dicht bij mijn toestel zou komen, zonder mij evenwel te kunnen bereiken. Mijn hoop werd verwezenlijkt, uitgezonderd de laatste. Mijn been had ik een beetje naar voren geschoven en plotseling zag ik het beest springen en met zijn klauw scheurde hij het leer van mijn laars open, zoodat een bloedige krab in mijn vleesch te zien was. Deze verwonding beteekende echter weinig in vergelijking met het waardevolle document, dat ik had opgenomen en ik vergat weldra deze emotie, toen ik 's avonds in mijn geïmproviseerd laboratorium constateerde, dat de tijger zich als een ware „film-star” had gedragen en zich verwaardigd had mij een indrukwekkende „Close-up” toe te staan.

DE OLIFANTEN

De olifanten leven in min of meer talrijke troepen van twaalf tot meer dan honderd stuk, allen van dezelfde familie en van verschillende leeftijden. ☼ De geweldige hoeveelheid voedsel, die ze noodig hebben, noodzaakt hen een zwervend leven te leiden en daarom verplaatst zoo'n troep zich elken dag. ☼ De wilde olifanten zijn gewoonlijk timide en erg wantrouwend, vooral wanneer ze reeds met den mensch kennis

gemaakt hebben. ☼ Het oor altijd gespitst, is het minst ongewone geluid voldoende, om hen op de vlucht te jagen. Zij hollen dan recht voor zich uit, omverwerpen den vertrap- pend al wat hen in den weg komt. Deze vlucht wilden wij voor de film vastleggen. Een troep van ongeveer twee honderd stuks was gesignaleerd. Wij moesten hun weg echter zien te leiden naar het punt, waar we ze wilden hebben en waar zich eenige hutten bevonden, gebouwd op bamboes, dienstdoende als woning voor eenige inboorlingen, die wij zouden schadeloosstellen voor de vernieling van hunne hutten door de olifanten. ☼ Daar ik alle phasen van dezen tocht uit de meest verschillende hoeken wilde opnemen, liet ik een tamelijk diepe sloot graven, waarin ik mij met mijn toestel opstellen kon. Deze schuilplaats was bedekt met een hekwerk van vrij zware boomstammen, zoodat de olifanten Kru, onze trouwe Siamesche tolk, had al zijn verstand gebruikt om deze primitieve constructie in elkaar te zetten. Nadat hij het, gezeten op zijn tammende olifant, meerdere malen geprobeerd had, zei hij mij, dat ik zonder vrees in mijn onderaardschen post af kon dalen. Toen alle voorzorgsmaatregelen nauwkeurig

waren genomen, zond ik de opjagers naar den gesignaleerden troep en wachtte de gebeurtenissen af. ☼ Uren gingen voorbij. Bij het vallen van den avond begon ik mij ongerust te maken. De nacht verstreek in rusteloos afwachten. Zou er iets onvoorziens gebeurd zijn? Ik maakte allerlei veronderstellingen en verwierp ze te gelijker tijd. — De dageraad brak aan. Reeds daalde de zon langzaam ter kimme, toen ik iemand hoorde naderen. Het waseenderop-

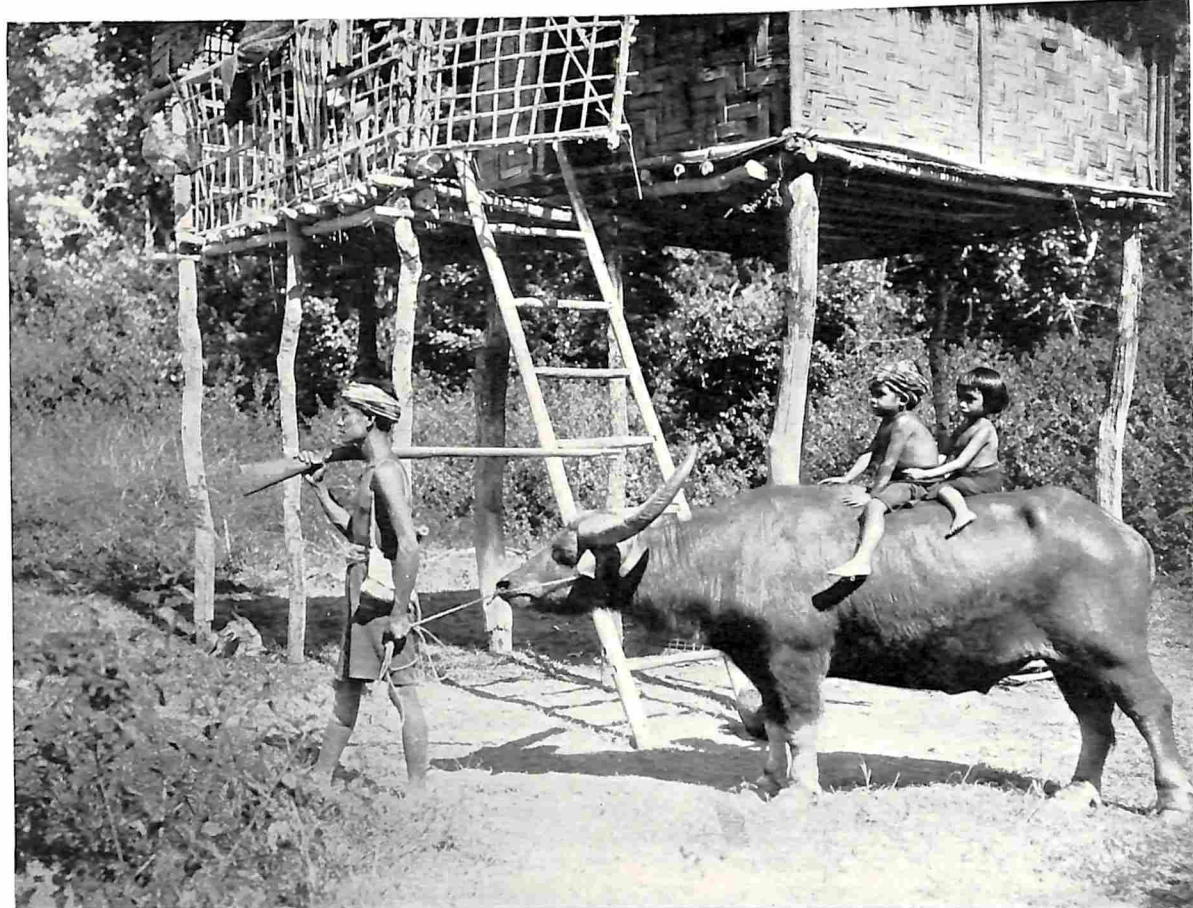

Foto Paramount

„CHANG”. EEN RIJTOER IN DE JUNGLE

jagers, die mij de vertraging kwam verklaren. ☼ De troep had zich naar het noorden verplaatst en zij hadden ze pas laat in den nacht kunnen achterhalen. Daarom hadden ze besloten ze niet eerder dan tegen het aanbreken van den dag op te jagen, om de opnamen mogelijk te maken. Een uur na de aankomst van den boodschapper hoorde ik den troep in de verte aankomen. De inboorlingen dreven ze zoo goed mogelijk en weldra, nadat ze hutten en tenten hadden omvergeworpen, waren ze nog slechts eenige honderd meter van mij af. ☼ Ik had hun heele komst opgenomen en daar zij vrij snel terrein wonnen, daalde ik in mijn schuilplaats af en begon daar verder af te draaien. Door het wonderlijke optische effect, leken hun enorme pooten zwarte pilaren, die met kracht neerkwamen op het hekwerk, waaronder ik verborgen zat en dat ondanks zijn stevigen bouw boog en kraakte onder dezen geweldigen last. Vele minuten lang tikte de camera en nam ik nauwkeurig den olifanten-uittocht op. De positie, waarin ik mij bevond was natuurlijk verre van aangenaam, maar het document, dat ik meebracht beloonde mij ruimschoots en deed me de rest vergeten. ☼ Van ons verblijf in de Siamesche „Jungle”, dat ruim achttien maanden duurde, wilden Cooper en ik vooral medebrengen een levend, eenvoudig en grootsch beeld, toonende den voortdurenden strijd, dien de mensch moet leveren tegen de fauna van deze ver-

Foto Paramount

„CHANG". DWARS DOOR DE WILDERNIS

laten wereld om er zijn domein te verdedigen. Wij meenen dat wij hier gedeeltelijk wel in geslaagd zijn en dat dus onze moeilijke expeditie niet vergeefs is geweest.

CH. G. T.

Het gehucht Waterval onder Ulestraten

HET gehucht Waterval een der bekoorlijkste plekjes uit de omgeving van Valkenburg ligt in de nabijheid van het dorp Meerssen, hoewel het gemeentelijk tot Ulestraten behoort. Wil men het bereiken vanuit genoemd Meerssen dan is wel de meest genotvolle weg die over den Raarberg. Vanaf den top van dezen heuvel heeft men namelijk een schitterend uitzicht op de Maasvallei en Maastricht met zijne aan de middeleeuwen herinnerende kerktorens en daarnaast zijne rookende schoorsteenen van moderne fabriekstad. Afdalend in Noord-oostelijke richting over Humkoven komt men vrij spoedig aan den voet van een berg. Slaat men den weg aan de rechterhand in, dan heeft men Waterval in enkele minuten bereikt. Een kleine omweg is echter meer aanbevelenswaardig. Eene prachtige wandeling, wel in 't begin een beetje moeilijk, brengt ons door een boschje met fraaie acasia's naar den top van den Wijngaardsberg vanwaar we op verschillende punten den Raarberg en vlak onder ons Waterval als een mooi landschap kunnen bewonderen. Op de vlakte, die men hierboven aantreft, ligt de hoeve en heerenhuis ook genoemd Wijngaartsberg. Het laatste, dat naar wij meenen onbewoond is, heeft niets monumentaals en is ook niet zoo oud. De boerderij heeft verschillende gedeelten uit de 17de eeuw. De naam van deze hoeve zegt ons dat hier vroeger wijngaarden geweest zijn. Onzen weg

voortzettende tusschen de gebouwen door, beginnen we den berg af te dalen langs lommerrijke paadjes door dicht kreupelhout. Hier moet het geweest zijn dat de druiven werden geteeld, immers deze helling ligt daarvoor uiterst geschikt, beschermd tegen Noorden en Oosten winden en naar het Zuiden gekeerd. Bij aandachtige beschouwing kan men nog eenigszins de traspwijze daling van den heuvel waarnemen als overblijfsel van de vroegere terrassen voor den wijnbouw. Van deze wijngaarden is reeds sprake in den schenkingsbrief uit het jaar 968 toen de proostdij Meerssen door Koningin Gerberga werd gesticht. De wijncultuur heeft zich tot in de XVIe eeuw op verschillende plaatsen in Limburg gehandhaafd. $\text{\textcircled{S}}$ Dalende komen we langs een der heldere bronnen waarvan er verschillende in deze buurt uit den berg vloeien-vallen-waardoor de naam Waterval te verklaren is. Langs een klein kabbelend beekje vervolgen we om den voet van den heuvel onzen weg en ontwaren al spoedig, verscholen tusschen geboomte, de eerste huizen van ons gehucht. Men zal er geen weidsche gebouwen vinden, doch wel schilderachtige, nederige woningen, welke soms eeuwen oud zijn, en als verloren daar in hun klein groepje bij elkaar aan den voet van den berg liggen. De boerderij die ons plaatje geeft is zooals vele in Zuid-Limburg naar den ouden Frankischen trant aangelegd. De gebouwen n.l. groepeeren zich aan drie zijden om den open hof, hier rechts de woning, aan den achterkant de stallen en links de schuur, welke met de woning is verbonden door de oprijpoort, zoo een afgesloten vierkant vormend. $\text{\textcircled{S}}$ Geschiedkundig is over Waterval al heel weinig te zeggen. Het heeft, zooals het nu tot de gemeente, onder het oud regiem tot de schepenbank Ulestraten behoort en ook de weinig schokkende geschiedenis daarvan gedeeld. Dit dorpje behoorde naar alle waarschijnlijkheid tot de bezittingen der voormelde proostdij en werd in 1626 verpand aan Ernest graaf van Aspremont Lynden en daardoor tot eene afzonderlijke heerlijkheid. In de 18e eeuw kwam deze in het bezit der graven van Hoensbroeck, welke tevens heeren waren van Bunde en Geulle, zoodat deze dorpen een tijdlang een gecombineerd bestuur hadden. Het huwelijk van Anna enz. van Hoensbroeck met Frans Xavier prins van Hohenzollern-Hechingen en behoorende tot dezelfde familie als de thans in ons land vertoevende Duitse keizer, bracht Ulestraten met Waterval in diens bezit. De Fransche revolutie maakte aan deze oude toestanden een einde. $\text{\textcircled{S}}$ Een gedeelte van den A.N.W.B. wandeltocht door Zuid-Limburg loopt over den Wijngaardsberg-Waterval en met recht, want mooiere wandelwegen zullen hier moeilijk te vinden zijn.

J. M. VAN DEN VENNE

Foto A. J. Haugen Smit

HET GEHUCHT WATERVAL ONDER ULESTRATEN

KAMPEEREN IN ENGELAND

DRIE vrouwen en een auto maar zonder hond, van Hoek van Holland naar Harwich. De immigration-officier vond het een hachelijke onderneming en gaf ons den vaderlijken raad mee: „Now, don't get into trouble!“. Och man, als je wist waar wij al niet allemaal gekampeerd hebben, zou je dit vriendelijke land niet als een onherbergzame wildernis beschrijven! We zouden, volgens hem, nergens een plaats vinden waar we onze tenten konden opslaan, alles was particulier bezit en daarmee uit. ☞ Sinclair Lewis ¹⁾ deed het ook, wisten we, in een woonwagen-auto, maar misschien gaf beroemdheid faciliteiten, die voor ons, obscure Hollanders, niet weggelegd waren. ☞ In ieder geval gingen we maar op weg in de rustige Engelsche Zondagsfeer. Saaie, leege wegen, iedereen zat in de kerk of thuis Zondag te houden. Het links rijden was even wat onwennig, vooral met de hoeken en bij achterop rijden, maar onze chauffeuse heeft er na den eersten dag geen last meer van gehad. ☞ Een tijdje geleden stond in de N. Rotterdammer dat dit hêt bezwaar was voor auto-bezitters om hun wagen mee naar England te nemen. Superieur gevoel krijg je dan, „als vrouw zijnde“. ☞ Cambridge. Net een vertraagde film, zoo langzaam boomden ze hun bootjes over het water. Een jongen in lange wijde broek, met een pijp in z'n mond en een meisje, leunend tegen wat kussens. Telkens hetzelfde plaatje. Maar de universiteitsgebouwen zijn mooi, oud, grijs en waardig. Winkels en café's, alles dicht. Onze moeilijkheden begonnen. Een juffrouw zei met de stereotiepe beleefdheidsformule: „I am afraid we are shut“. ²⁾ We deden geen pogingen om binnen te dringen. De eerste nacht in Engeland, in een donker, vochtig bosch, dat natuurlijk aan een echten Lord toebehoorde, dien we door bemiddeling van een echten vazal om toestemming vroegen daar te overnachten. ☞ Hij vond het best maar eten of drinken was nergens te krijgen door die ellendige Zondag. We gingen maar hongerig slapen en vroeg weg. Volgende nacht in een varen-wildernis met veel geluiden van boschbewoners en de maan, die alles vriendelijk verlichtte. En na drie dagen in het Lake-district. ☞ Niemand had ooit gevraagd wie we waren, waar we vandaan kwamen en waar we heen gingen. Onze volgeladen auto, we hadden drie tenten en een opvouwbare boot, waarvan de riemen een beetje boven alles uitstaken, ontlokte een enkele maal iemand de uitroep: „Great Scott!“ maar dat was bij verrassing. ☞ Straatjongens zijn er niet in Engeland, waar komen toch al de mannen vandaan? Zooveel padvindere zijn er toch ook niet. De groene heggen om de weilanden veranderen plotseling in steenen muurtjes, van rotsblokken dan altijd en de schapen hebben zwarte koppen, net als in Schotland en gaan veel op avontuur uit, midden over de weg. Als die kampeerder in de N.R.C. dáár nu over geklaagd had in plaats van over het links-rijden! ☞ Grasmere is een van de kleinste meren en de menschen hebben al een aardig accent hier in het land van de dichters. De eerste, de beste, die we aanklumpten om een rustplaats voor onze moede hoofden, was een man, die achter een hooiwagen aanliep. Hij keek op noch om en we reden hem maar kalmpjes achterna. Toen zijn kar veilig en wel een schuur binnen was, keerde hij zich om en gaf met een paar korte doch veelzeggende woorden antwoord. Hij had er blijkbaar even over moeten denken. „Aan den oever van het meer op een helling, uit het gezicht van het Huis“. Wij vonden 't best, maar met innige verachting voor zooveel jeugdige onbezonnenheid verzocht hij ons eerst te gaan kijken. ☞ Onderweg, de auto bleef op den grooten weg wachten, voelden wij behoefte aan een praatje en wat informatie over onzen gastheer en bijbehorende vrouw, maar het duurde bijna een week voordat we

KAMPEEREN IN ENGELAND. . . . AAN DEN OEVER VAN HET MEER . . .

de relatie van het echtpaar onderling en van hen tot Het Huis, waar „our young Lady“ met haar „Ladyship“ bleek te wonen, begrepen. ☞ Ze waren trouwe bedienden van de familie, de vrouw molk de koeien, maakte boter en kaas, voorzag de dames daarvan en verkocht wat er over was. De man maaide, hooide en tuinierde. Toen we eens op het Huis op de thee waren gevraagd zei our young Lady: „Mr. and Mrs. Thompson are very old friends of ours.“ Patriarchale toestanden maar iedereen bevond er zich wel bij. ☞ De kampeerplaats was ideaal. Bosch in den rug met een steenen muurtje, rechts ook een steenen muurtje, links weiland tot het Huis en voor ons uit eerst een helling met hoog gras, dan het meer. ☞ Daar hebben we drie weken rustig gewoond, melk en boter kregen we van Mrs. Thompson, in het aardige dorpje haalden we wat er verder noodig was, onze boot lag stevig op het water en 's avonds waren er midges. Dat zijn ellendige kleine mugjes, die steken zonder waarschuwing en niet te verdrijven zijn. Maar als 't donker is gaan ze weg. ☞ Er is hier in de buurt een beweging om de oude volksindustrie, spinnen en weven, weer te doen opleven. Twintig jaar geleden waren dezelfde enthousiaste, idealistische dames in lange smockjurken er al mee bezig! ☞ 't Is erg mooi wat ze maken en erg duur. In hun tuintjes kweeken ze lavendel en allerlei aardige, ouderwetsche bloemen. Nooit netjes aangelegd met griezelige, geharkte paadjes en gazonnetjes maar heele heggen vol lathyrus en klimrozen. In Augustus wordt een heel oud feest in deze dorpen gevierd, het z.g.

Rush-bearing. Zeshonderd jaar geleden stond het kerkje er al en iederen zomer brachten de kinderen uit het dorp op een bepaalden dag nieuwe rietstengels om den aarden vloer van de kerk mee te beleggen. Dat bracht een zegening door de geestelijkheid mee, veel klokgelui en een optocht met muziek. De dorpsharmonie speelde met ernst en toewijding een oud kerklied, van een twintig maten. Op den ommegang door het dorp werd het wel honderd keer herhaald. De kinderen liepen met versierde rietstengels op de wijze van Palmpaschen bij ons, kruizen, kransen met religieuze spreuken en plaatjes, iedereen liep trotsch te pronken. Zes meisjes van tien á twaalf jaar, die daarvoor speciaal gekozen werden, en groene, rietkleurige jurkjes aan hadden, droegen een laken, dat al 600 jaar oud heette te zijn en vol met stengels lag. Ieder jaar werd dat zoo megedragen. Tradities hebben een taai leven in Engeland. ☞ De plechtigheid eindigde met een kerkdienst, die wij niet meemaakten want we moesten noodig weg, den terugweg aanvaardden. Die was vervelend zooals terugwegen na een vakantie veelal zijn, maar zonder ongelukken, zonder „trouble“ bereikten we met pak en zak het lieve vaderland. I. P.—W. McD.

PARIJS

EEN brandende hitte in Parijs, gloeiende pleinen, stoffige grijze boomen op de boulevards, en toch — Parijs, met zijn tintelenden, opwekkenden invloed, die er voor ieder van uitstraalt! Er bruist champagne in de lucht van Parijs, en niemand die er zich aan kan onttrekken, en die zich niet door een nieuw, sterker leven voelt bezielen! Al komen we er ook voor den eersten of den tienden keer, het is altijd weer dezelfde verrukking die ons doorstroomt! Misschien komt het daardoor, dat Parijs van oudsher de stad is geweest van de sterkste, geestelijke stroomingen. Van Parijs ging de groei op geestelijk en ander gebied uit, aller oogen waren steeds van oudsher weer op de „ville de lumière“ gericht, wachtende op nieuwe wonderen, nieuwe ontdekkingen . . . En hoe overweldigend grootsch is ook de bouw, zijn de avenues en boulevards 's avonds met de glanzende juweelen der lichten, of overdag met den machtigen, klaterenden val van het zonlicht. Als de feeërieke fonteinen zacht ruischend zilveren in de groote koele bekkens, en er overal

1) Schrijver van Main Street, Babbit enz. 2) Onvertaalbaar!

iets is, dat de aandacht boeit, soms oneindig veel dingen tegelijk. Alles wordt anders belicht in Parijs dan elders, alles schijnt nieuwer, aantrekkelijker, het is een tooverstad . . .

☞ Er zijn de wijze, grijze kathedralen met het poëem van hun proporties . . . De „Notre Dame”, waarvoor en waarin ik altijd weer in extase kom, alléén al om den bouwen de afmeting van binnen! Zoo moet een mystieke ruimte wezen; het is een gebed en de lijnen en gewelven zijn de wonderlijke, diepe woorden van dat gebed. De kleuren der ruiten, b.v. van het „Rosace du Transept”, kleuren die den beschouwer eindelijk een gevoel van vervulling geven, omdat de vereering voor het goddelijke op een dergelijke wijze uiting vond . . . Er zijn de kerkhoven, „Père La Chaise”, van „Montmartre”, of „Mont-Parnasse”, met de graven van „La Dame au Camélia”, Chopin, Baudelaire, Verlaine, César Franck en zoo veel anderen . . . Al die namen, die hooren bij de grootsche historie van Frankrijk, en die er glorie aan verleenen. De kerkhoven, eigenlijk kleine doodensteden, met hun stille, als sombere kleine woningen aandoende grafmonumenten. En soms van uit die ademlooze stilte der kerkhoven het gezicht op de sneeuw Witte Sacré-coeur, een ijl vizioen tegen de stralende zomerlucht . . . ☞ Ik voor mij heb altijd gevonden, dat je het meest van een stad geniet en haar leert kennen, als je haar dagelijksch strijd-leven zoo mogelijk meemaakt, als je niet alleen de gelegenheden bezoekt die voor vreemdelingen worden pasklaar gemaakt. Want die gelegenheden drukken het Parijsche leven niet uit, ze zijn fade en kleurloos. Maar 's morgens heel vroeg moet je opstaan, om 7 uur à ½ 8 op straat ronddoolen, ontbijten in een bar met brioches en chocolade, zooals een ris van kittige Francaisetjes naast je, dan luisteren naar wat ze zoo vertellen en genieten van den humor van haar beweginkjes en den vluggen oogopslag. En je dan laten drijven met den stroom van de zich vlug naar bussen of metro's voortspoedende bonte menigte, en genieten van het intense leven dat ze allen uitstralen. In Parijs doet dit nooit hinderlijk business-achtig aan. Plotseling valt het je dan op, hoe het leven zelfs van die zaken- en winkel-menschen iets heeft van een tintelend spel, iets van een vrolijke wedren . . . Het zware, sombere levens-drama van de meeste wereld-steden bestaat hier schijnbaar niet. Misschien werken de groote, eidelooze boulevards, de avenues, de pleinen en de verkwikkende Jardins, ook vooral wellicht de „l'Arc de Triomphe”! er toe mee, om hun een gevoel van vrijheid te laten behouden, ook al zijn ze gebonden en gekortwiekt zooals de bewoners van andere business-steden. ☞ — Om Musea te bezoeken was het veel te warm. De Jardins boden een toevlucht aan de afgematte menigte, die neerstreek op de gastvrije banken en stoelen, en genoot van de weelderige rozen en van de koele bosschages. Wat zijn ze toch een genot, die Jardins van Parijs! Er droomerig te zitten luisteren naar het neerritselen van een fontein, terwijl het intens vibreerende leven daarbuiten langs de stoere hekken druischt en krioelt, terwijl de eidelooze massa's voortstormen om zich een plaats, en dikwijls hoe 'n armzalig plekje, te veroveren! Ik heb het leven lief in al zijn uitingen, zoowel de stilte als het gedruisch, zoowel het leed als het geluk . . . Maar ik heb het dubbel lief in Parijs, omdat het zoo sterk zich aan je openbaart, zoo sterk in den strijd, zoo sterk in den humor, zoo sterk in zijn grootheid . . .

☞ Al de aandacht van mijn reisgenooten en mij was gericht op de reis naar Corsica. Slechts twee dagen konden we in Parijs vertoeven, om dan naar Marseille te vertrekken, we moesten dus met volle teugen en zoo intens mogelijk genieten . . .

☞ Ook de heuvel van Montmartre, die meer en meer vernield wordt, en waar weinig meer herinnert aan de groote kunstenaars die er leefden en streefden, aan hun innige, schamele huisjes en de nauwe, schilderachtige straatjes, bestegen we. Het uitzicht bij de Sacré-Coeur is en blijft grootsch en overweldigend . . . Het doet bijna pijn, die grijze grootheid der wereldstad in den avond

KAMPEEREN IN ENGELAND. . . DE KAMPEERPLAATS WAS IDEEAAL . . .

aan den voet van den heuvel, met haar duizenden, duizenden lichten, en dan te voelen hoe daar geleden wordt en wat er ten ondergaat . . . Dezelfde weemoed bevangt je, als stond je tusschen de grijze stammen van een nevelig naajaarsbosch . . . Het gevoel van vergaan, van afsterven, van bladeren die liggen te dorren op den grond, stijgt omhoog uit het nachtelijk Parijs, en zelfs de Sacré-Coeur in zijn blindend witte zuiverheid schijnt te verdwijnen tegenover zooveel grauwe grijsheid. ☞ We bezochten dien avond „Le Lapin Agile”, het oude romantische artiestenkroegje, dat nog altijd door le Père Frédérique in stand wordt gehouden. Gedeeltelijk is ook dit op vreemdelingen berekend. Met zijn grof steenen hek voor de deur, was het kleine huiske dien avond topzwaar geladen met jolige Parijsenaars. Alle refreinen der navrante liedjes, die door de blonde Françine gezongen worden, zingen ze mee met ernst en toewijding. Want een Parijsenaar beschouwt zingen, ook van het eenvoudigste refrein, als een kunst, waarvoor iedere vezel van zijn ziel en lichaam zich moet inspannen. Hij zingt, den mond lachend misschien, maar de oogen ziën in de sfeer van het lied . . . Het viel me dan ook op, hoe de Franschen zich de sfeer van een lied geheel eigen maken. Een der zangers zong bij zijn gitaar: Chanson de la pluie van Verlaine. Met gesloten oogen stond hij tegen den muur gedrukt, zijn lippen beefden, het was als zong hij naar binnen, alleen voor zijn eigen ziel . . . Alles leefde mee, die teere, bijna irreele sfeer van lijden, die Verlaine daarin uitdrukt, zij voelden het allen, zij leden met hem . . . En dit is het fijne van dit petillante volk, dat zij niet, zooals wij Hollanders leven buiten de groote kunstenaars om, maar met hen mede, zij kunnen dat, omdat zelfs de man van de straat in staat is een stemming aan te voelen, zooals Verlaine die geeft. Ik houd van ons land en van ons sterk volk, maar toch voelde ik dit als een schrijnend gemis . . . Wordt in Holland in een kroeg waar ook het volk komt, ooit b.v. een der liederen

PARIS. „LE LAPIN AGILE” MET PÈRE FRÉDÉRIQUE

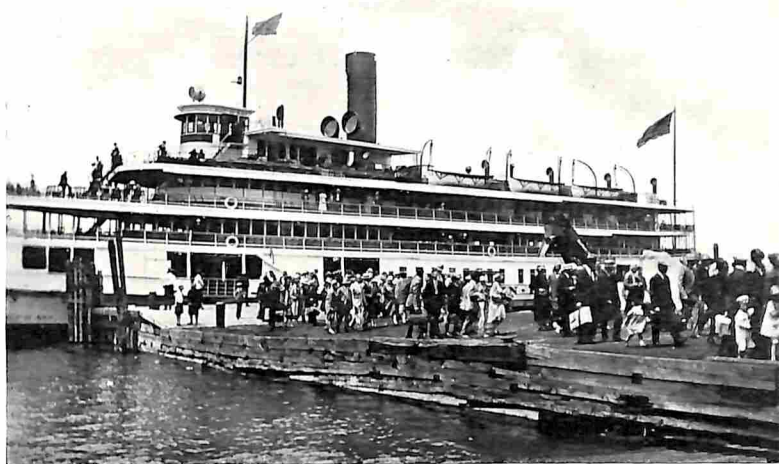
van Henriette Roland Holst, of van Adama v. Scheltema aan-gevoeld, waar wordt het meegeneurd of meegezegd, omdat je niet meer stil kunt blijven, zoo hevig brandt het van bin-nen in vervoering om den klank van het woord of de na-vrante zing-zang van een zacht deinende strophe? ☼ Ik be-keek er de schilderijen aan den wand, uitingen van daverende moderniteit, niet mooi, niet leelijk, meest niets zeggend. Le Père Frédérique, een keurig kerstmannetje met sneeuw-witten baard en een soort rooden tabbaard aan, op het hoofd een wit bonten pet, zat in zijn halfdonker kamertje, snaren op een gebroken gitaar te spannen . . . En zoo deed me zijn wezen aan, een gebroken muziek-instrument, vroeger met enthousiasme en vuur wellicht dit begonnen, levend op de geestelijke kracht der groote kunstenaars, die bij hem samen kwamen, nu ineengezonden, krachteloos, nog poseerende voor wat eens iets was . . . Le Père Frédérique was eigenlijk een tragedie op zich zelf, want vooral bij een zoo bejaard man is alle pose hinderlijk, en ik wil dan ook alleen den indruk van hem behouden als van een grijs, grappig kerstmannetje. ☼ Den volgenden dag vertrokken wij naar Marseille, om van daar met de „Corte II” over te steken naar Corsica, niets ver-moedende van de avonturen, die ons daar wachtten.

MIK JANSSEN

Een paradijs voor dagjesmensen

IK heb een afschuw van gedrang, en slechts in één enkel geval kan ik er een verontschuldiging voor vinden, na-melijk — in een gemeen-schappelijke vlucht voor een gemeenschappelijk ge-vaar. ☼ Ik herinner me eens in zoo'n gemotiveerd gedrang geweest te zijn, op een zo-mermorgen in de stad De-troit. Voor welk gevaar ik vluchtte? Niet voor een aard-beving, niet voor een brand, maar . . . voor de hitte. Ik had maar te kiezen . . . in de stad te blijven en levend gekookt te worden, of naar buiten te gaan en het ge-vaar te ontwijken. ☼ Voet-gangers waren er niet in de gloeiende straten, en de ver-laten trottoirs kookten in de hitte. ☼ Maar de trams, de omnibussen en de auto's wa-ren allen volgepropt met vluchtelingen. Er was geen tijd te ver-liezen en alles jaagde naar buiten in ordeloze vlucht. Ik volgde den stroom in een tram, die ik boven alle andere de voorkeur gegeven had, omdat ik van buiten de magische woorden „naar de booten” gelezen had. Ik had plotseling een visioen voor me van water en groene kusten, en ik sprong op die tram, die reeds tot barstens toe vol was. ☼ Een tram in Amerika schijnt echter officieel nooit „vol” te zijn. Er kan steeds nog iemand bij, en er zijn niet alleen zitplaatsen, maar staan- leun- en hangplaatsen, en wanneer die alle be-zet zijn, dan is er altijd nog gelegenheid om vastgekneld tus-schen andere passagiers, met je voeten van den grond, in de lucht te zweven. ☼ Op een druk kruispunt stapten we af en ik stond verbijsterd te kijken naar een eindeloos en trooste-loos perspectief van hemelhooge, sombere pakhuizen, die blaak-ten in de zon. Alle trams en omnibussen schenen hier hun men-schenlast te ontladen. Een groote menigte bewoog zich van hier naar de haven, die maar eenige minuten gaans verwijderd was. Ik volgde den mensenstroom, tot ik plotseling aan het einde van de straat die op de haven uitliep een reuzen-gevaarte zag, dat hoog oprees boven de huizenrijen aan weers-kanten, en het uitzicht op de Detroit-rivier geheel versperde. Wat was dat? Een reusachtig gebouw? Ik meende de breede balkons te kunnen zien. ☼ Langzaam voortgestuwd door de dichte menigte achter me, kwam ik dicht bij, en tot mijn verwondering zag ik, dat het een immens schip was. Wat ik gehouden had voor balkons, waren de enorme dekken, die het heele schip omcirkelden. Willoos door den mensenstroom meegesleept, kwam ik aan een soort kiosk, waar de reisbilletten verkocht werden. ☼ „Waar gaat die boot naar toe?” vroeg ik. „Naar Bois-Blanc-

eiland!” Ha! dacht ik . . . beter kan 't niet! Een eiland! ☼ Ik werd weer vooruit gedrongen door de onafzienbare massa, die zich ongeduldig verdrong, en voordat ik het wist, liep ik over de gangplank, die als een brug de boot met den oever verbond. Ik liep de breede trappen op, die het eerste met het tweede dek verbonden. Hier was geen enkele zitplaats meer te vinden en ik ging een tweede trap op naar het derde dek. Daar vond ik een gemakkelijken fauteuil, vanwaar ik het uitzicht had op de straat waar de menschen-zee golfde. ☼ Het schip kwam me voor als een hongerig monster, dat onverzadigbaar en zonder ophouden heele legers opslokte. ☼ Waar moet dat naar toe? dacht ik. Hoe kunnen al die menschen op de boot? Maar eindeloos stroomde de dichte massa naar binnen en verspreidde zich over de vier reusachtige dekken. ☼ Om negen uur zouden we ver-trekken en met ongeduld verdrong de menigte zich, om op tijd aan boord te zijn. ☼ Het gewoel op straat werd nu wat minder en om kwart over negen was de boot vol en de straat leeg. De brug werd ingehaald en op hetzelfde moment kondigde de diepe basstem van het schip het vertrek aan. ☼ Het zware reuzengevaarte met zijn duizenden passagiers verwij-derde zich log-langzaam van den oever en dreef zonder stoom naar het midden van de Detroit-rivier. Maar toen kwam er leven in de drijvende stad . . . de machines stampden met een zwaar-dreunend rythme, dat de boot deed schudden en kraken, en uit de breede pijp schokten zwarte rookzuilen. ☼ Tegelijkertijd begon het Jazz-orchest in de balzaal zijn mar-telende deuntjes te spelen . . . onverbiddelijk-eentonig al

EEN PARADIJS VOOR DAGJESMENSCHEN. . . . DE LOOPPLANK WERD UIT DE BOOT GESCHOVEN . . .

een muziek-machine. Er was iets onverschilligs en wreeds in die muziek . . . een symbool van harteloos plezier. ☼ Ik ging kijken naar de dansers. Honderden paartjes krioelden in de groote balzaal, die aan alle kanten open was. Door de open ramen en deuren zag ik links het vrede-gewijde Canadeesche land-schap aan me voorbijtrekken met zijn zomerhuisjes en moestuinen. Rechts aan de Amerikaansche kust stonden lange rijen hooge fabriekspij-pen geschaard, alsschildwachten van industrie. Vóór me een eindeloos verschieft van water en groen, badend in de zomerzon. ☼ In dat vredige zomerlandschap leek de boot met zijn schuivende en draaiende Jazz-dansers op een drijvend gekkenhuis. Na een uur va-ren werd de rivier breder en breder. Platte, breede vracht-booten, zoo lang als straten, stoomden langzaam voorbij, en de bemanning stond op het dek te wuiven naar onze plezier-boot, die teruggroette met duizenden waaierende zak-doeken. ☼ Na een reis van drie uren kwamen we aan den mond van de Detroit-rivier, waar deze uitloopt in het meer Erie. Zoo immens was echter het watervlak hier, dat het onmogelijk was te zien, waar de rivier ophield en het meer begon. We stoomden nu dicht langs de Canadeesche kust en aan den overkant was de Amerikaansche oever maar vaag te zien. In het midden van den riviermond lag het eiland Bois-Blanc, dat met weelderige bosschen bedekt was. Hier en daar een open speelplaats, een paar groote gebouwen en paviljoens. Een witte vuurtoren zag uit op het immense meer Erie en wees de booten die over het meer kwamen, zijwend den weg naar de Detroit-rivier. ☼ Maar voordat we naar Bois-Blanc-eiland stoomden, landden we eerst aan de pier van het oude stadje Amherstburg aan de Canadeesche kust, waar eenige passagiers uitstapten. Dit plaatsje had voor mij een heel bijzondere bekoring. Toen ik als jongen het be-kende boek „De Negerhut” las, vermoedde ik zeker niet, dat ik eens, vele jaren later, het stadje Amherstburg, waar de slavin Eliza, na haar wilde vlucht uit Amerika, voor het eerst den vrijen Canadeeschen bodem betrad, zou te zien krijgen. En het kwam me waarschijnlijk voor, dat ze, de Detroit-rivier overstekend, zich eerst op het eiland Bois-Blanc verschuilt heeft, voordat ze haar laatsten sprong waagde naar het vrije Amherstburg, waar ze niet meer hoefde te vreezen achtervolgd te worden. ☼ De Canadeesche

kust verlatend, staken we nu over naar Bois-Blanc-eiland. Het was de eerste boot, die daar dien dag landde en het eiland lag leeg en verlaten op het water, wachtend op de menschen-horden. ☼ Zonder stoom en heel voorzichtig dreven we naar de pier . . . dichter en dichter naderden we, tot eindelijk de boot tegen een paar reusachtige palen schokte, die de pier beschermden. Maar het enorme gewicht van de boot en haar duizenden passagiers dreigde palen en pier, die kraakten en piepten onder het geweld, te verpletteren. ☼ De loopplank werd uit de boot geschoven en aan de pier bevestigd en tegelijkertijd stroomde de ongeduldige menigte als een aanvallend leger het eiland binnen. Aan het eind van de pier stond een douane-ambtenaar in Canadeesch uniform, wiens eenige taak het blijkbaar was, iederen passagier zoo streng mogelijk aan te kijken, wat hem echter maar half gelukte, want hij zag er heel jong en onschadelijk uit en blijkbaar was hij eenigszins verlegen met de situatie. Maar hij was verantwoordig schuldig aan Z.M. den koning van Engeland . . . Bois-Blanc-eiland is Canadeesch gebied. ☼ De voorposten van het immense passagier-leger hadden reeds het eiland bereikt, maar achteraan kwam een eindlooze stroom over de pier, die boog en kraakte onder het gewicht. Het was alsof het eiland overstroomde. De restaurants, danszalen en paviljoens waren reeds bijna vol. Valsche muziek . . . tien verschillende deuntjes tegelijk . . . gonsde over het eiland en in het gras en op de banken zaten dichte groepen etende en drinkende menschen, temidden van flesschen, glazen, kopjes en bordjes. ☼ Maar nog steeds stroomden de reizigers in dichte massa's uit de boot . . . eindeloos als een volksverhuizing. Ik stond aan het strand en zag het schip leeger en leeger worden, tot eindelijk de laatste passagiers uitstapten. Nu al het menschevleesch verwijderd was, zag de boot er uit als een geraamte. Door de ribben heen kon ik den Canadeeschen oever zien. Een heesche stoomfluit, en het leege schip verliet het eiland en stoomde terug naar Detroit om nieuwe drommen dagjesmenschen te halen. ☼ Een heerlijke frissche wind streek over Bois-Blanc en ik kon me moeilijk voorstellen, dat ik maar drie uren van het kokende Detroit verwijderd was. Ik had nu tijd tot 's avonds acht uur, — want dan zou de laatste boot naar Detroit vertrekken — om het heele eiland af te wandelen. In de buurt van de pier was een immens glazen restaurant, dat half op het water gebouwd was. Een leger van Canadeesche meisjes in wit uniform stond achter lange, met glas overdekte toonbanken, die beladen waren met allerlei gerechten en delicatessen . . . je hadt maar te kiezen. Er was iets als een feeststemming in het vroolijk gerinkel van bordjes en glazen. ☼ De danszaal was midden op het eiland . . . een groot open gebouw, waarin de bevolking van een kleine stad had kunnen dansen. Dit was de tempel van de „Flapper” . . . het ultra-moderne Amerikaansche meisje. Hier heerschte ze, en ofschoon de drie-uren-lange reis met de boot een on-onderbroken dans geweest was, begon de flapper hier weer opnieuw, om 's avonds op de laatste boot weer naar Detroit terug te dansen. ☼ Het leven van de flapper is een lange dans . . . een fameuze grap, ondenkbaar zonder zijden kousen, cigaretten, Schminke en Ice-cream. Al het andere is nonsens — ballast. Zelfs de „sweetheart” neemt een heel ondergeschikte plaats in. Je kunt toch niet alleen dansen!! En toch is de taak van den „sweetheart” ver van gemakkelijk! Hij moet er voortdurend voor zorgen, dat de flapper die beslag op hem gelegd heeft, een „good time” heeft. Slaagt hij hierin, dan kan hij, naar alle menschenlijke berekening, staat maken op een volgend uitstapje met haar. Zijn geluk hangt echter voortdurend aan een haar (in beide beteekenissen van 't woord). Wie verzekert hem, dat zijn flapper morgen niet een ander vinden zal, die meer op de hoogte is van de finesses van een „good time?” ☼ Maar hier in de balzaal wordt aan niets anders gedacht dan aan „Jazz”. Geen andere muziek past bij de flapper . . . beide zijn onberekenbaar en ontoerekenbaar . . . charmant-onverschillig voor alles, behalve een „good time”. En de natuurlijke vraag komt in den toeschouwer op, of „Jazz” een logisch en onvermijdelijk gevolg is van het „flapperisme” of omgekeerd . . . de flapper een uitbroeisels van de Jazz-muziek? ☼ Vast staat het echter, dat het eene ondenkbaar is onder het andere. Het antwoord dat een typische flapper me onlangs gaf op mijn vraag, of ze hield van de Blauwe Donau-wals van Strauss, is kenteekenend: „Ik ben dol op die muziek, maar je kunt er niet op dansen”. Goeje Hemel! dacht ik . . . niet kun-

EEN PARADIJS VOOR DAGJESMENSCHEN. . . . HET MEER WAS SPIEGELGLAD . . .

nen dansen op de Blauwe Donauwals! . . . een dans, die generaties heeft meegesleept in onweerstaanbare bekoring! ☼ De natuur trok me te veel aan, om lang in de danszaal te blijven, en ik hervatte mijn ontdekkingsstocht op het eiland. Een groot grasveld overstekend stond ik onverwacht voor een primitief, van zware houtblokken gebouwde hut, die mij dadelijk herinnerde aan het werk der eerste landverhuizers. En inderdaad . . . het bleek dat ik me niet vergist had. Een oude tuinman in de buurt, vertelde me, dat deze hut . . . bekend als het „Block House” . . . een historische merkwaardigheid is. Ze werd ongeveer honderd jaren geleden gebouwd . . . door wien en waarom is onbekend. Maar zeker is het, dat in den slaventijd vele negers, die de vlucht waagden van Amerika naar het vrije Canada, daar een voorloopige schuilplaats vonden. ☼ In mijn verbeelding zag ik de slavin Eliza uit „De Negerhut” daar schuilend in het donker, vóór haar laatsten sprong naar Amherstburg. De herinnering aan dien barbaarschen tijd dreef me naar buiten in de vrije natuur. De valsche muziek van balzaal en paviljoens drong hier maar zwak tot me door en onwillekeurig moest ik denken aan de wreede comedie van het leven . . . ruim een halve eeuw geleden, sidderende groepjes zwarte vluchtelingen, gejaagd als wilde dieren, schuilend in den nacht op het toen verlaten eiland, en nu . . . op dat zelfde eiland, een dolle, dansende, plezier-jagende menigte, dronken van vrijheid en luxe. ☼ Het smalle strand lag vier of vijf meter beneden me, en eenige verlaten paartjes kuierden hier arm-in-arm aan den waterkant, waar groote steenen en rotsblokken hier en daar den weg versperden. Het meer was spiegel-glad en aan den horizon waren zwarte rookzuiltjes van stoombooten te zien, die van alle kanten het meer doorkruisten. ☼ Het begon te schemeren en langzaam verzamelde de menigte zich aan den ingang van de pier, die met een groot ijzeren hek was afgesloten, om de komst van de boot af te wachten. Van alle kanten over het eiland kwamen ze aan in groepen, moe van lucht en plezier. De menigte groeide en groeide tot er een gedrang ontstond, dat dreigde het hek te verbrijzelen . . . iedereen was er op bedacht het eerst op het schip te zijn, om een goede zitplaats te bemachtigen.

(Slot volgt)

HENRI SCHULTZE

EEN PARADIJS VOOR DAGJESMENSCHEN. . . . WAAR GROOTE STEENEN EN ROTSBLOKKEN HIER EN DAAR DEN WEG VERSPERDEN . . .

HET JONGE FERRARA

Uit het Poolsch door

6) KAZIMIERZ CHLEDOWSKI

(Vervolg)

IN Venetië kon men de jeunesse dorée op het S. Marcoplein zien wandelen met bloemen achter het oor, met geparfumeerde handschoenen en met een Petrarca uit den zak stekend, langzaam voortschrijdend en de voorbijgaande dames verliefd aankijkend. Gelijk men tegenwoordig het piano-spel als onmisbaar bij een goede opvoeding der jeugd acht, zoo was destijds het „rijmen”, het maken van gedichten, het ware kenteeken der hoogere beschaving. De tafel van elken „poëet” was versierd met woordenboekjes en anthologiën, ontleend aan de „Canzoniere” van Petrarca. Na het overlijden van Bembo verkondigde een zijner leerlingen, de Venetiaansche dichter Domenico Venier, dat uit de oogen der menschen zooveel tranen vloeiden, dat de wereld door een zondvloed bedreigd was.

Per la morte del Bembo un si
Piovea da gli occhi de l'umana
gente,
Ch'era per affogar verece-
mente,
Come diluvio, il mondo in ogni
canto.

De ware en grootste verdienste van Bembo moet niet in zijn dichtkunst gezocht worden, maar op het gebied der taalkunde, op het gebied der ontwikkeling van de volkstaal.

Ariosto in zijn Orlando tot Bembo sprekend, zegt:

..... Piero
Bembo, che 'l puro e dolce idi-
oma nostro
Levato fuor del volgare uso
tetro
Quale esser dee, ci ha co 'l suo
esempio mostro
(Orl. Fur XLVI, 15).

De studies, waaraan Bembo zich in Ferrara wijdde, vormden den grondslag voor zijn later werk, „Prose della volgar lingua”, dat dan ook de basis werd voor het vereenigen der Italiaansche dialecten tot een enkel schoon harmonisch geheel. Dezen arbeid zette Bembo, als secretaris van Leo X (1513) in Rome voort, onder medewerking van Castiglione, Fregoso, en Angelo Colocci, een van de voortreffelijkste geleerden van het Renaissance-tijdperk. Colocci was een groot kenner der klassieke talen en tevens hartstochtelijk liefhebber van „della lingua volgare”. Evenals Bembo bestudeerde hij de Provençaalsche poëzie, maar tevens verschillende Romaansche talen, zooals Spaansch en Portugeesch. Hij verzamelde Grieksche, Latijnsche, Hebreeuwsche en Provençaalsche manuscripten, als ook oude munten; zijn onschatbare verzamelingen zijn helaas vernietigd tijdens de plundering van Rome? In de vermaarde tuinen van Colocci „Orti Colocciani” kwamen de taalhervormers bijeen en richtten de bekende „Accademia Romana” op, het literaire centrum in Rome tijdens Leo X. Wij ontmoeten daar de meeste dier geletterden, die tegen het einde van de XVe eeuw in Ferrara, Mantua en Urbino hun letterkundigen arbeid begonnen te ontplooiën. Tot den kring van de jonge Ferrariers behoorde ook Jacopo Sadoletto (1477—1547), zoon van een voortreffelijk rechtsgeleerde uit Modena, de latere secretaris van Leo X en kardinaal, die een bewonderaar bij uitnemendheid van Cicero's geschriften was en vermaard om zijn soepele Latijnsche taal.

Sadoletto woonde tezamen met Alberto Pio de lezingen bij van den beroemden humanist en arts Nicolo Leonicensi, die Aristoteles aan de Universiteit commenteerde. Bijzonder schoone elegiën schreef Celio Calcagnini (1479—1541), die daarin Ariosto bijna evenaardde en zijn tijdgenooten overtrof in buitengewonen rijkdom aan fantasie. Calcagnini behoorde tot de ware universeele genieën der Renaissance, zijn roem als jurist en astronoom was verspreid over geheel Europa. Toen de Engelse koning Hendrik VIII zich van zijne gade wilde laten scheiden, behoorde hij onder de beroemdheden, wier juridisch advies men kwam inwinnen. Bijna de helft der groote mannen van de Renaissance waren als onwettige kinderen geboren. Ook Calcagnini behoorde tot hen. Zijn vader, Calcagnino di Francesco Calcagnini, stamde van een der voornaamste Ferrarische families; van zijn moeder Lucrezia Constantini, is ons echter zoo goed als niets bekend. Men vertelde, dat toen men zijn vader ver-
wittigde, dat Lucrezia aan een zoon het leven geschenken had, deze, bezig den brief van Cicero aan M. Caelius Edilus te lezen, verheugd uitriep, dat men het kind den naam van Celio moest geven; een ware humanistische traditie. Reeds bij den doop zou Celio zijn later bekend geworden schrandereheid van geest getoond hebben. Toen namelijk de jonge spruit naar de kerk gebracht werd om gedoopt te worden, en de geestelijke zijn hoofd met het koude water ging besprenkelen, verweerde zich de jongen met zijn kleine handjes tegen de koude aanraking en pakte het gebedenboek van den kapelaan. Celio werd in Ferrara grootgebracht, zijn voortreffelijkste leeraars waren de filosoof Pietro Pomponazzo en de beroemde arts Niccolo Leonicensi. De Ferrarische vorsten namen hem reeds vroegtijdig in hun dienst, en belastten hem met verschillende diplomatieke zendingen. Celio vergezelde den kardinaal Ippolito naar Hongarije en Polen, reisde naar den Venetiaanschen Senaat, naar Julius II en Leo X en ging voor een tweeden keer naar Hongarije om bemiddelend op te treden bij eene oneenigheid, welke na het overlijden van koning Ladislaus tusschen de magnaten ont-

CATHARINA CORNARO DOOR TITIAAN
(Museum Uffizi te Florence)

staan was; zoo vaak hij echter in Ferrara vertoefde, doceerde hij in het Studio wiskunde en astronomie. Over zijn verdiensten op het gebied der astronomie zullen wij nog nader uitweiden. Op lateren leeftijd werd Celio kanunnik der kathedraal te Ferrara, maar het meest was hij gehecht aan het klooster der Dominicanen, waaraan hij dan ook zijn bibliotheek naliet, benevens zijn wiskundige en astronomische instrumenten, en vijftig scudo's jaarlijks voor het onderhoud dier verzamelingen. Voor zijn muilezelen, die hem vele jaren diende, bepaalde hij, dat die in haar ouden stal zou blijven en genadebrood zou eten, zoo lang zij leefde. Natuurlijk oefende de hofdienst en de overdreven vereering der vrouwen van hooge geboorte een zeer schadelijken invloed uit op de letterkunde, vooral op de dichtkunst. Men was niet meer in staat iets ongeunsteld te zeggen, men bedacht vleierijen, zonderlinge gelijkenissen, die in krasse tegenspraak waren met het gezond verstand. Tegen het einde der XVe eeuw begon dit kwaad groote afmetingen te krijgen, en werd later in de XVIe en XVIIe eeuw een geweldige epidemie, die men seicentismo noemde.

(Wordt vervolgd)